

15. Jankovenko, K. Shho take marketplejs [What is a marketplace]. *horoshop.ua*. Retrieved from <https://horoshop.ua/ua/blog/chto-takoe-marketpleys> [in Ukrainian].
16. Jankovenko, K. Porivnjannja ukrai'ns'kyh marketplejsiv [Comparison of Ukrainian marketplaces]. *horoshop.ua*. Retrieved from <https://horoshop.ua/ua/blog/sravnienie-ukrainskikh-marketpleysov> [in Ukrainian].
17. Facebook ta Instagram v Ukraini. Cyfry i fakty–2020 [Facebook and Instagram in Ukraine. Facts and figures–2020]. *www.prostir.ua*. Retrieved from <https://www.prostir.ua/?kb=facebook-ta-instagram-v-ukrajini-tsyfry-i-fakty-2020> [in Ukrainian].
18. "Nova poshta" razom iz "ATB" ta Rozetka zapuskaje poslugy dostavky produktiv harchuvannja ["Nova Poshta" together with "ATB" and Rozetka is launching a food delivery service]. *www.epravda.com.ua*. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/news/020/03/20/658344> [in Ukrainian].

УДК 336.77:631.11

JEL Classification: D81, E51, Q14

DOI: [http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2020\(133\)08](http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2020(133)08)

ГЕРБИЧ Людмила,
к. е. н., доцент кафедри банківської справи
Київського національного
торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

E-mail: l.gerbych@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0002-3560-5777

НЕТРЕБЧУК Лариса,
ст. викладач кафедри банківської справи
Київський національний
торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

E-mail: l.netrebchuk@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0003-4942-5299

КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Визначено фактори впливу, що притаманні галузі сільського господарства, які генерують можливості та загрози при співпраці з кредиторами. На основі систематизації факторів виділено доповнюючі класифікаційні ознаки та розширено перелік факторів, що дає змогу комплексно оцінити кредитоспроможність сільськогосподарського підприємства.

Ключові слова: кредитоспроможність, сільськогосподарське підприємство, фактори, класифікація.

Гербич Л., Нетребчук Л. Кредитоспособность сельскохозяйственных предприятий. Определены факторы влияния, присущие отрасли сельского хозяйства, генерирующие возможности и угрозы при сотрудничестве с кредиторами. На основе систематизации факторов выделены дополняющие классификационные признаки и расширен перечень факторов, что позволяет комплексно оценить кредитоспособность сельскохозяйственного предприятия.

Ключевые слова: кредитоспособность, сельскохозяйственное предприятие, факторы, классификация.

© Гербич Л., Нетребчук Л., 2020

88

 ISSN 1727-9313. ВІСНИК КНТЕУ. 2020. № 5

Постановка проблеми. Протягом останніх десятиліть кредитування, що притаманне діяльності будь-якого суб'єкта національної економіки, відіграє все помітнішу роль для сільськогосподарських підприємств, оскільки є одним з небагатьох способів залучення зовнішніх ресурсів. На підприємствах цієї галузі кредитування має свої особливості, обумовлені специфікою їх діяльності та виробничого циклу. Так, сільськогосподарське виробництво має сезонний характер і тісно корелює з кліматичними умовами, які постійно змінюються. Зокрема, як зазначають фахівці Національного банку України, через потепління клімату можна очікувати посилення проблем зі зниженням річної кількості опадів у родючих районах півдня і сходу, де доступність води вже обмежена, а на заході – підвищення ймовірності руйнівних повеней. Вищий вміст вуглецю і вища середньодобова температура можуть пришвидшити дозрівання, але й водночас – знизити харчову цінність зернових. Сільське господарство дуже залежить від опадів, тоді як в Україні під поливом знаходиться лише 6 % оброблюваних земель. Посухи 2003, 2006, 2007, 2010 та 2012 років призвели до зниження врожайності пшениці в Україні на 10–30 %. Негативно на врожаї можуть впливати й екстремальні погодні умови – буревії, град, зливи, посухи, різкі перепади температури, ймовірність яких зростає внаслідок кліматичних змін. Уже в 2020 р. сільське господарство сформувало значний від'ємний внесок у ВВП у II кварталі. Неприятливі погодні умови призвели до зниження врожайності пшениці, особливо в південних областях, та до більш пізнього старту жнив порівняно з минулим роком. Складною залишалася ситуація й у тваринництві через низьку рентабельність та скорочення попиту [1].

У зв'язку з цим сільське господарство є джерелом підвищеного кредитного ризику для кредиторів, що вимагає особливих підходів до оцінки кредитоспроможності підприємств цієї галузі. Вдосконалення оцінки кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств, особливо спеціалізованих на рослинництві, є однією з ключових науково-практичних проблем, що потребує вирішення.

Здатність сільськогосподарського підприємства до отримання та повернення кредитних коштів характеризується надзвичайно високим ступенем складності та невизначеності. Керівники таких підприємств повинні усвідомлювати зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищах та ефективно на них реагувати, саме тому ідентифікація факторів набуває особливої актуальності. З огляду на це, надзвичайно важливим є визначення максимальної кількості чинників, які впливають на кредитоспроможність підприємств сільського господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти оцінки кредитоспроможності підприємств, у тому числі сільськогосподарських, знайшли відображення в документах Базельського комітету з банківського нагляду, "Положенні про визначення

банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями" (Постанова НБУ № 351 від 30.06.2016), працях зарубіжних і вітчизняних учених. Дослідження сутності та особливостей діяльності сільськогосподарських підприємств відображено в працях П. Саблука [2], Л. Вдовенко, С. Вдовенко [3], М. Маліка [4], В. Микитюк, Т. Паламарчук, О. Русак [5]. Фактори впливу на діяльність сільськогосподарських підприємств систематизовано та проаналізовано в роботах І. Жмурко [6], Н. Іщенко [7], Л. Аврамчук, І. Зезуль [8], С. Кисіль [9]. Методичні підходи до оцінки кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств частково розкриті зарубіжними та вітчизняними вченими, зокрема: А. Гулюю [10], Ю. Патласовим, А. Самаріним [11].

Незважаючи на наявність праць, присвячених інструментарію оцінки кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств, є необхідність у систематизації та доповненні факторів впливу на неї, що обумовлює актуальність цього дослідження.

Мета статті – ідентифікація та систематизація факторів впливу на рівень кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств.

Матеріали та методи. Для реалізації поставленої мети застосовано комплекс методів дослідження економічних процесів. Теоретичну базу дослідження становить системний підхід, що використано для ідентифікації та аналізу факторів кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств. Методологічну базу становили методи системно-структурного, порівняльного аналізу та логічного узагальнення. Інформаційною базою дослідження є аналітичні матеріали Національного банку України, профільного міністерства, інформаційні матеріали національних та зарубіжних дослідницьких центрів, опубліковані доробки вітчизняних та зарубіжних учених, результати власних досліджень та спостережень.

Результати дослідження. Сільське господарство традиційно вважається ризиковою сферою діяльності, оскільки передбачити успішність результатів його діяльності майже неможливо [6]. Кредитування сільськогосподарських підприємств для банків як основних постачальників кредитних ресурсів є і залишається сферою підвищеного ризику порівняно з іншими галузями [12]. Ця галузь безпосередньо залежить від погодно-кліматичних умов, природних стихійних лих, у результаті яких підприємства аграрного сектора постійно перебувають під впливом різноманітних ризиків [6]. Ці чинники впливають на здатність таких підприємств отримувати та повертати кредитні кошти, тобто на їх кредитоспроможність.

Згідно зі ст. 209.6 Податкового кодексу України сільськогосподарським вважається підприємство, основною діяльністю якого є постачання вироблених (наданих) ним сільськогосподарських товарів (послуг) на власних або орендованих основних фондах, а також на давальницьких умовах, в якій частка вартості сільськогосподарських товарів/послуг

становить не менш як 75 % вартості всіх товарів/послуг, поставлених протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів сукупно [13]. Тобто фактично ефективність діяльності такого підприємства значною мірою залежить від факторів, пов'язаних саме з особливостями функціонування сільського господарства, і найчастіше це чинники зовнішнього середовища.

Метою оцінки кредитоспроможності сільськогосподарського підприємства є отримання кредитором кількісної та якісної оцінки діяльності позичальника, з урахуванням її динаміки, на підставі чого він оцінює ризик кредитування та приймає рішення щодо можливості й умов кредитування або відмови позичальнику.

Чинна нормативна база, яка регламентує роботу банків, не наводить самого поняття кредитоспроможності. Так, у "Положенні про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями" немає визначення терміна "кредитоспроможність", натомість наводиться поняття "платоспроможність" як здатність боржника (контрагента) банку здійснювати розрахунки за всіма видами своїх зобов'язань відповідно до умов договорів [14]. Проте платоспроможність – це лише частина кредитоспроможності позичальника, оскільки отримання кредиту може залежати, наприклад, і від репутації керівників підприємства, при цьому показники платоспроможності можуть мати хороші значення. Або при якісних фінансових показниках підприємства проєкт, під який береться кредит, може мати негативну екологічну оцінку і буде відхилений.

Кредитоспроможність сільськогосподарського підприємства має оцінюватися з огляду на наявність економічних, агрокліматичних, фінансових і юридичних передумов для одержання кредиту та його спроможності у повному обсягу й у визначеній кредитною угодою термін повернути кредит, враховуючи всю сукупність чинників ризику.

Кредитоспроможність прямо пов'язана з фінансово-господарським станом сільськогосподарського підприємства – сукупністю характеристик, які розкривають його забезпеченість фінансовими ресурсами, необхідними для ефективного функціонування, ефективністю використання ресурсів, фінансово-господарськими зв'язками з іншими суб'єктами господарської діяльності (насамперед, покупцями сільськогосподарської продукції, що утворюють дебіторську заборгованість), платоспроможністю, прибутковістю, фінансовою стабільністю, діловою активністю та репутацією.

Фінансово-господарський стан підприємства може бути стійким чи дуже добрим; недостатньо стійким чи задовільним; нестійким чи сумнівним; кризовим чи незадовільним, що залежить від багатьох критеріїв: виду діяльності; виду ресурсів, що використовуються у процесі виробництва; ефективності управління підприємством; кон'юнктури ринку; загальної економічної ситуації у країні та ін. [15, с. 11].

У процесі кредитних відносин фахівець фінансової установи повинен ретельно проаналізувати кредитоспроможність потенційного позичальника та вивчити фактори, які можуть спричинити її неповернення.

На діяльність підприємства впливають безліч чинників, частину з яких важко виділити. Однак саме ідентифікація ключових факторів дає змогу покращити ефективність оцінювання діяльності підприємства-позичальника.

Дослідженню чинників, що впливають на кредитоспроможність підприємств загалом, та сільськогосподарських зокрема, науковці приділяють багато уваги. Однак у науковій літературі спостерігається неоднозначність поглядів на перелік факторів, які обумовлюють кредитоспроможність сільськогосподарського підприємства.

Так, колективи авторів під керівництвом А. Спіфанова [15] та В. Міщенко [16] до основних чинників оцінювання кредитоспроможності позичальника відносять такі:

- забезпеченість позичальника власними коштами щонайменше на 50 % від загальної суми витрат, які він здійснює;
- репутація позичальника (кваліфікація та здібності керівника, дотримання ділової етики, договірної та платіжної дисципліни);
- оцінка продукції, яка випускається, наявність замовлень на її реалізацію, характер послуг, що надаються (конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках, попит на продукцію та послуги, обсяги експорту, ступінь залежності попиту на продукцію від сезонності та ін.);
- економічна кон'юнктура (перспективи розвитку позичальника, наявність або потенційна можливість джерел для фінансування та капіталовкладень);
- ринкова кон'юнктура (перспективи розвитку ринку цього товару чи послуги, позиціонування товару чи послуги позичальника, темпи зростання ринку, сезонність та інші фактори, що впливають на його розвиток).

Також науковці зазначають, що повинні бути враховані чинники суб'єктивного характеру:

- ефективність системи управління;
- ринкова позиція позичальника і його залежність від циклічних та структурних змін в економіці та галузі: професіоналізм керівництва; склад засновників;
- історія погашення кредиторської заборгованості в минулому [15, с. 11; 16].

Наведені чинники оцінки кредитоспроможності підприємств можна певною мірою застосувати і відносно сільськогосподарських підприємств.

Проте існуючі методики оцінювання кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств дуже часто не враховують особливостей їх діяльності, які напряду впливають на спроможність цих підприємств повернути кредит. Сільськогосподарські підприємства у своїй діяльності

наражаються на ризики, не притаманні іншим видам діяльності, зокрема, кліматичні. Причини високих ризиків містять не тільки сезонний характер агровиробництва, а й кліматичні зміни, модернізовані технології, надмірний поділ сільськогосподарських угідь, швидкопливний характер сільськогосподарської продукції, коливання попиту і ціни на продукцію [17]. Через сезонність діяльності у підприємств цієї сфери постійно існують розриви між строками здійснення витрат та отримання доходів. Швидкість обертання виробничих запасів сільськогосподарських підприємств також відрізняється від підприємств інших сфер.

Дослідники у 2019 р. вивчали вплив факторів на схвалення рішень кредиторів щодо надання позик на прикладі сільськогосподарських підприємств Південно-Африканської республіки [18]. В результаті математичної оцінки факторів вони виявили, що найбільший вплив мали досвід роботи фермерів, достатність застави, термін співпраці з кредитором, прийнятна кредитна історія, менший розмір позики, нижчий рівень боргу (нижчий коефіцієнт витрат на відсотки), вищі коефіцієнти виробничих витрат та диверсифікованість сільськогосподарських підприємств.

Для комплексної оцінки кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств важливою є також систематизація всіх наявних факторів, що впливають на неї. Більшість науковців [8] поділяють чинники, які впливають на кредитоспроможність сільськогосподарського підприємства, на зовнішні та внутрішні, а деякі – на галузеві, економічні та ін. [8; 19].

А. Донських досліджує чинники, що впливають на конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств, які також тісно пов'язані з їх кредитоспроможністю, і виділяє ті, що враховуються (некеровані), та ті, що створюються (керовані) [19].

О. Стахів виділяє шість груп факторів ефективності та конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств: потенціал сільськогосподарського виробництва, стійка стратегія, оптимальна структура та суперництво, попит на продукцію підприємства, споріднені та супутні галузі, конкурентоспроможність продукції, політика держави [20].

Інші ж дослідники [7; 9; 21; 22] розглядають чинники, що впливають на кредитоспроможність сільськогосподарських підприємств досить розрізнено і не виділяють їх за класифікаційними ознаками.

Зважаючи на це, доцільно систематизувати наукові розробки зазначених авторів та запропонувати власну класифікацію чинників, що впливають на кредитоспроможність сільськогосподарських підприємств (таблиця).

Класифікація факторів впливу на кредитоспроможність сільськогосподарських підприємств

Ознака класифікації	Група факторів	Вид факторів
За джерелом впливу на підприємство	Зовнішні	Галузь діяльності. Загальна економічна ситуація в країні (темпи зростання ВВП, темпи інфляції, платіжний баланс держави, курс та стабільність національної валюти). Політична ситуація. Природні умови. Нормативно-законодавчі акти. Аграрна політика. Фіскальна політика. Державна фінансова підтримка сільського господарства. Фондовий ринок. Ринок землі. Кон'юнктура ринку
	Внутрішні	Види діяльності. Розмір підприємства. Обсяги виробництва рослинної та тваринної продукції. Диверсифікація діяльності. Ефективність діяльності підприємства. Кредитна історія позичальника. Використання органічного виробництва
За можливістю впливу з боку підприємства	Керовані	Забезпеченість ресурсами (земельними, матеріальними, трудовими, фінансовими та ін.). Фінансовий потенціал. Кваліфікація та використання персоналу підприємства. Ефективна підприємницька стратегія, маркетинг. Диверсифікація діяльності. Органічне виробництво
	Некеровані	Природно-кліматичні умови. Екологічна ситуація. Соціально-економічні, демографічні умови. Загальна економічна ситуація в країні. Державна політика щодо становлення мінімальних чи максимальних цін на сільськогосподарську продукцію. Кон'юнктура та інфраструктура ринку. Політична, адміністративна, криміногенна ситуація
	Частково керовані	Наявність зв'язків з іншими підприємствами. Дотримання договірної дисципліни. Ділова репутація позичальника. Ціни на продукцію. Винаходи, технологічний розвиток
За способом вимірювання	Піддаються кількісному вимірюванню	<i>Вартісні:</i> Прибуток. Обсяг реалізації. Собівартість продукції. Вартість сировини. Вартість паливно-мастильних матеріалів
		<i>Кількісні:</i> Площі земель. Кількість худоби. Кількість техніки
		<i>Відносні:</i> Рентабельність. Дохідність. Витратність Матеріаломісткість. Фондовіддача. Ліквідність

Ознака класифікації	Група факторів	Вид факторів
За способом вимірювання	Не піддаються кількісному вимірюванню	Кваліфікація керівництва та працівників. Медико-біологічні, моральні якості працівників. Біологічні та хімічні властивості сільськогосподарської продукції. Показники якості ґрунтів (родючість, екологічність). Екологічність продукції та технології виробництва. Імідж підприємства
За характером	Природно-кліматичні	Місце розміщення підприємства (кліматичний пояс, ландшафтна характеристика). Наявність лісів та зелених масивів, водойм. Кліматичні особливості
	Екологічні	Радіаційне забруднення. Якість ґрунтів (показники гранично допустимого забруднення ґрунтів, якісного стану ґрунтів, оптимального співвідношення земельних угідь, показників деградації земель та ґрунтів), водойм
	Економічні	Ресурсна база (земельні, матеріальні, трудові, фінансові та ін.). Забезпеченість власними ресурсами. Доступність позикових ресурсів. Обсяги виробництва. Обсяги реалізації
	Політичні	Політична ситуація в країні. Фіскальна політика. Аграрна політика. Кредитна політика держави
	Соціально-демографічні	Демографічні особливості регіону. Освітньо-кваліфікаційний рівень керівництва та працівників

Джерело: складено авторами на підставі систематизації даних [9; 15; 16; 21–25] та власних досліджень.

У таблиці ідентифіковано фактори, які дають змогу всебічно оцінити кредитоспроможність сільськогосподарського підприємства. Погоджуючись зі значною кількістю факторів, наведених у наукових працях С. Кисіль [9], Л. Аврамчук, І. Зезуль [8], І. Іртищевої, І. Крамаренко [21], Г. Кіщенко [22], оцінюючи кредитоспроможність сільськогосподарських підприємств, слід враховувати ще низку чинників, які безпосередньо впливають на обсяги виробництва продукції та попит на неї, обумовлюють величину та структуру грошових потоків позичальника та дають змогу краще врахувати специфіку діяльності сільськогосподарських підприємств.

Зокрема, діяльність сільськогосподарського підприємства, особливо, у сфері рослинництва, напряму залежить не тільки від площ, а й від якості ґрунтів, які використовуються підприємством. А тому, оцінюючи кредитоспроможність сільськогосподарських підприємств, доречно враховувати показники їх якості. З цією метою доцільно передусім використовувати нормативи, які встановлюються Законом України "Про охорону земель" від 19.06.2003 № 962-IV (далі Закон) [23]. Відповідно до ст. 30 Закону "у галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів встановлюються такі нормативи: гранично допустимого забруднення ґрунтів, якісного стану ґрунтів, оптимального співвідношення земельних угідь, показників деградації земель та ґрунтів" [23]. Сутність вказаних нормативів детально розкрита у ст. 31–34 Закону [23].

Використання зазначених нормативів дасть змогу врахувати під час оцінювання кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств концентрацію хімічних речовин, пестицидів і агрохімікатів, важких металів тощо у ґрунтах; рівень їх забруднення радіоактивними та іншими речовинами; вміст поживних речовин, фізико-хімічні властивості тощо, а також ступінь антропогенного впливу на них.

Важливим джерелом інформації про якість ґрунтів сільськогосподарського підприємства є агрохімічна паспортизація земель, яка здійснюється згідно з Порядком ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки, затвердженого Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 11.10.2011 № 536 [24].

У процесі оцінювання кредитоспроможності сільськогосподарського підприємства фінансова установа повинна на підставі агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки встановити відповідність фактичних значень зазначених показників їх нормативним значенням, і у випадку наявності відхилень зменшити, а за відсутності – збільшити кількість балів, що нараховуються позичальнику.

Вагомим фактором, який впливає на обсяги реалізації продукції позичальника та її вартість, є також використання органічного виробництва потенційним позичальником.

Як зазначається у Постанові Ради ЄС 834/2007 р., "Органічне виробництво – це цілісна система господарювання та виробництва харчових продуктів, яка поєднує найкращі практики, з огляду на збереження довкілля, рівень біологічного розмаїття, збереження природних ресурсів, застосування високих стандартів належного утримання (добробуту) тварин та метод виробництва, який відповідає певним вимогам до продуктів, виготовлених з використанням речовин та процесів природного походження. Таким чином, метод органічного виробництва відіграє подвійну соціальну роль: з одного боку, забезпечує специфічний ринок, який відповідає потребам споживача в органічній продукції, а з іншого – забезпечує загальне благо, сприяючи захисту довкілля, належному утриманню тварин, а також розвитку сільської місцевості" [25]. Метою такої системи є відтворення природних екосистем. Відповідно, застосування методів органічного виробництва сільськогосподарським підприємством підвищує його кредитоспроможність. Особливої уваги цей чинник потребує з огляду на те, як останнім часом змінилась ментальність у світі та підвищився інтерес до екологічно чистих органічних продуктів. Також фінансова установа повинна звернути увагу не тільки на наявність самого процесу органічного виробництва в господарстві, а й на забезпечення ефективного збуту продукції, вирощеної та отриманої таким способом. Це може бути наявність власних спеціалізованих точок збуту, наприклад, через еколавки або договорів на постачання продукції для збуту через спеціалізовані відділи супермаркетів. Такі способи продажу сприятимуть реалізації продукції органічного виробництва за ціною, вищою від традиційних продуктів.

Таким чином, при оцінюванні кредитоспроможності сільськогосподарського підприємства доречно враховувати як фінансові показники, що характеризують його фінансовий стан, так і нефінансові чинники, які описують фактичні та потенційні умови його господарювання.

Висновки. Банки оцінюють фінансовий стан боржника-юридичної особи (в т.ч. і сільськогосподарського підприємства) шляхом розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника, однак при цьому враховують тільки значення певної кількості фінансових показників, яким відповідають обрані фактори впливу. За результатами дослідження вдосконалено класифікацію чинників впливу на кредитоспроможність сільськогосподарських підприємств, з огляду їх поділу за джерелом впливу на підприємство, можливістю впливу з боку підприємства, способом вимірювання та характером. Розширено перелік чинників, які впливають на кредитоспроможність сільськогосподарських підприємств, шляхом їх доповнення чинниками якості ґрунтів та органічного виробництва позичальника.

Запропоновану систематизацію чинників доречно покласти в основу розробки методики інтегрованої оцінки кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інфляційний звіт. Липень 2020. НБУ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2020-Q3.pdf?v=4.
2. Саблук П. Т. Інноваційна модель розвитку аграрного сектору економіки України та роль науки в її становленні. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2016. № 9. С. 34-42. Серія: Економіка та менеджмент. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Piir_2016_9_5.
3. Вдовенко Л. О., Вдовенко С. А. Стан та перспективи розвитку аграрного сектору в контексті державної політики фінансової підтримки товаровиробників. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. № 3. С. 113-122.
4. Малік М. Й. Підприємництво і розвиток сільських територій. *Економіка АПК*. 2016. № 6. С. 97-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2016_6_12.
5. Микитюк В. М., Паламарчук Т. М., Русак О. П. Аналіз і перспективи розвитку агробізнесу: регіональний аспект. *Наукові горизонти*. 2019. № 3. С. 30-37.
6. Жмурко І. Ризики в аграрному секторі та необхідність їх страхування. *Економічний дискурс*. 2017. Вип. 1. С. 42-49.
7. Іщенко Н. М., Олійник О. М. Кредитоспроможність сільськогосподарських підприємств: аналіз факторів, що формують резерви її зростання. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 15. С. 89-95. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/15_2018_ukr/16.pdf.
8. Аврамчук Л. А., Зезуль І. М. Аналіз факторів впливу на кредитоспроможність аграрних підприємств. *Інноваційна економіка*. 2015. № 5. С. 172-176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_5_34.

9. Кисіль С. Ризики кредитування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Молодий вчений*. 2018. № 4(1). С. 130-134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4_%281_%29__33.
10. Гула А. С. Технологія діагностики кредитоспроможності аграрних підприємств методами багатовимірного моделювання. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2016. Вип. 2. С. 189-201. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2016_2_20.
11. Патласов О. Ю., Самарин А. М. Моделирование оценки финансового состояния участников тендеров. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 11. С. 452-462. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_11_55.
12. Ващик М. С. Кредитні ризики сільськогосподарських підприємств та можливості їх мінімізації. *Інноваційна економіка*. 2013. № 2. С. 334-337. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_2_75.
13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змін та доповн.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n5201>.
14. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 № 351 (з наступ. змін та доповн.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>.
15. Єпіфанов А. О., Дехтяр Н. А. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Суми: УАБС НБУ, 2007. 286 с.
16. Міщенко В. І, Слав'янська Н. Г., Коренева О. Г. та ін. Банківські операції. Київ: Знання, 2006. 727 с.
17. September, M. T. Credit Risk Management: Loans to High Risk Agricultural Clients in Central South Africa. Master's Thesis, University of the Free State, Bloemfontein, South Africa, 2010.
18. Johannes I. F. Henning, Dominique A. Bougard, Henry Jordaan, Nicolette Matthews. Factors Affecting Successful Agricultural Loan Applications: The Case of a South African Credit Provider. November 2019 Agriculture 9(11). URL: https://www.researchgate.net/publication/337271156_Factors_Affecting_Successful_Agricultural_Loan_Applications_The_Case_of_a_South_African_Credit_Provider.
19. Донських А. С. Конкуентоспроможність аграрних підприємств та фактори, що її визначають. *Ефективна економіка*. 2011. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=850>.
20. Стахів О. А., Адамчук Т. Л. Економічна стійкість як фактор ефективності та конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2017. Вип. 1. С. 28-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnugp_ekon_2017_1_6.
21. Іртищева І. О., Крамаренко І. С. Методичні підходи до оцінки кредитоспроможності підприємств агропродовольчої сфери. *Агросвіт*. 2011. № 19. С. 2-4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2011_19_2.
22. Кіщенко Г. В. Мінімізація ризиків банку при наданні послуг аграрним підприємствам. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2015. Вип. 222. С. 65-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_2015_222_12.
23. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 року № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>.

24. Порядок ведення агрохімічного паспорту поля, земельної ділянки. Затв. Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 11.10.2011 № 536. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1517-1>.
25. Постанова Ради ЄС № 834/2007 від 28 червня 2007 року стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів. URL: http://organicstandard.com.ua/files/standards/ua/ec/EU%20Reg_834_2007%20Organic%20Production_UA.pdf.

Стаття надійшла до редакції 08.10.2020.

Gerbych L., Netrobchuk L. Credit worthiness of agricultural enterprises.

Background. Agriculture is a source of increased credit risk for banks and other lenders, which requires special approaches to assessing the credit worthiness of the enterprises in this industry. The assessment improving of the credit worthiness of the agricultural enterprises is one of the key scientific and practical problems.

The **aim** of the article is to identify and systematize the factors influencing the level of credit worthiness of the agricultural enterprises.

Materials and methods. The theoretical basis of the research is a systematic approach that has been used to identify and analyze the factors of credit worthiness of the agricultural enterprises. The methodological basis consisted of system-structural, comparative analysis and logical generalization methods. The information basis of the research is analytical materials, scientific researches, results of own researches.

Results. The purpose of assessing the credit worthiness of the agricultural enterprise is to obtain a quantitative and qualitative assessment of the borrower's activities by a creditor. Based on this, creditor assesses the risk of lending and decides about the possibility and conditions of lending or refusal to the borrower. Existing methods of assessing the credit worthiness of the agricultural enterprises do not often take into account the peculiarities of their activities, which directly affect the ability of these enterprises to repay the loan. During the assessing the credit worthiness of the agricultural enterprise, it is appropriate to take into account financial indicators that characterize its financial position and non-financial factors that describe the actual and potential conditions of its management. Based on the results of systematization of existing approaches and own conclusions, it is proposed to classify the factors influencing the credit worthiness of the agricultural enterprises by the source of influence on the company, the possibility of influence by the company, the method of measurement, nature.

Conclusion. The article presents the author's vision of the classification factors influencing the agricultural enterprises ability to obtain credit and expand their list by addition them with factors of soil quality and organic production, which will reduce the credit risk of financial institutions in lending.

Keywords: credit worthiness, agricultural enterprise, factors, classification.

REFERENCES

1. Inflacijnyj zvit. Lypen' 2020. NBU [Inflation report. July 2020. NBU]. Retrieved from https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2020-Q3.pdf?v=4 [in Ukrainian].
2. Sabluk, P. T. (2016). Innovacijna model' rozvytku agrarnogo sektoru ekonomiky Ukraïny ta rol' nauky v i'i' stanovlenni [Innovative model of development of the agricultural sector of the economy of Ukraine and the role of science in its formation]. *Problemy innovacijno-investyjnogorozvytku – Problems of innovation and investment development*, 9, 34-42. Serija: Ekonomikatamenedzhment. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Piir_2016_9_5 [in Ukrainian].

3. Vdovenko, L. O., & Vdovenko, S. A. (2018). Stan ta perspektyvy rozvytku agrarnogo sektoru v konteksti derzhavnoi' polityky finansovoi' pidtrymky tovarovyrobnykiv [Status and prospects of development of the agricultural sector in the context of the state policy of financial support of producers]. *Finansovo-kredytna dijial'nist': problemy teorii' ta praktyky – Financial and credit activities: problems of theory and practice*, 3, 113-122 [in Ukrainian].
4. Malik, M. J. (2016). Pidpryjemnytvo i rozvytok sil's'kyh terytorij [Entrepreneurship and rural region development]. *Ekonomika APK – Economics of AIC*, 6, 97-103. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2016_6_12 [in Ukrainian].
5. Mykytjuk, V. M., Palamarchuk, T. M., & Rusak, O. P. (2019). Analiz i perspektyvy rozvytku agrobiznesu: regional'nyj aspekt [Analysis and prospects of agribusiness development: regional aspect]. *Naukovi goryzonty – Scientific horizons*, 3, 30-37 [in Ukrainian].
6. Zhmurko, I. (2017). Ryzkyky v agrarnomu sektori ta neobhidnist' i'h strahuvannja [Risks in the agricultural sector and need for their insurance]. *Ekonomichnyj dyskurs – Economic discourse*. Is. 1, 42-49 [in Ukrainian].
7. Ishhenko, N. M., & Oliynyk, O. M. (2018). Kredytopromozhnist' sil's'kogospodars'kyh pidpryjemstv: analiz faktoriv, shho formujut' rezervy i'i' zrostantnja [Credit worthiness of agricultural enterprises: analysis of factors that form reserves for its growth]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*. Is. 15, 89-95. Retrieved from http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/15_2018_ukr/16.pdf [in Ukrainian].
8. Avramchuk, L. A., & Zezul', I. M. (2015). Analiz faktoriv vplyvu na kredytopromozhnist' agrarnyh pidpryjemstv [Analysis of influencing factors of credit worthiness of agricultural enterprises]. *Innovacijna ekonomika – Innovative economy*, 5, 172-176. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_5_34 [in Ukrainian].
9. Kysil', S. (2018). Ryzkyky kredytuvannja innovacijnoi' dijial'nosti sil's'kogospodars'kyh pidpryjemstv [Risks of innovative activity crediting of agricultural enterprises]. *Molodyj vchenyj – Young scientist*, 4(1), 130-134. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4_281_29_33 [in Ukrainian].
10. Gula, A. S. (2016). Tehnologija diagnostyky kredytopromozhnosti agrarnyh pidpryjemstv metodamy bagatovymirnogo modeljuvannja [Technology of credit worthiness diagnostics of agricultural enterprises by methods of multidimensional modeling]. *Finansovo-kredytna dijial'nist': problemy teorii' ta praktyky – Financial and credit activities: problems of theory and practice*. Is. 2, 189-201. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2016_2_20 [in Ukrainian].
11. Patlasov, O. Ju., & Samarin, A. M. (2015). Modelirovanie ocenki finansovogo sostojanija uchastnikov tenderov [Modeling of financial condition estimation of tenders participants]. *Aktual'ni problemy ekonomiky – Current economic problems*, 11, 452-462. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_11_55 [in Ukrainian].
12. Vashhyk, M. S. (2013). Kredytni ryzkyky sil's'kogospodars'kyh pidpryjemstv ta mozhlyvosti i'h minimizacii' [Credit risks of agricultural enterprises and opportunities of their minimization]. *Innovacijna ekonomika – Innovative economy*, 2, 334-337. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_2_75 [in Ukrainian].
13. Podatkovyj kodeks Ukrai'ny vid 02.12.2010 № 2755-VI (zi zmin. ta dopovn.). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n5201> [in Ukrainian].
14. Polozhennja pro vyznachennja bankamy Ukrai'ny rozmiru kredytnogo ryzkyku za aktyvnymy bankivs'kymy operacijamy. Postanova Pravlinnja Nacional'nogo banku Ukrai'ny vid 30.06.2016 № 351 (z nastup. zmin. ta dopovn.) [Regulations on determining the amount of credit risk by banks of Ukraine for active banking operations. Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated 30.06.2016 № 351 (as amended)]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text> [in Ukrainian].
15. Jepifanov, A. O., & Dehtjar, N. A. (2007). *Ocinka kredytopromozhnosti ta investycejnoi' pryvabyvosti sub'ektiv gospodarjuvannja [Assessment of credit worthiness and investment attractiveness of business entities]*. Sumy: UABS NBU [in Ukrainian].

16. Mishhenko, V. I., Slav'jans'ka, N. G., Koreneva, O. G. et al. (2006). *Bankivs'ki operacii' [Banking operations]*. Kyi'v: Znannja [in Ukrainian].
17. September, M. T. (2010). Credit Risk Management: Loans to High Risk Agricultural Clients in Central South Africa. Master's Thesis, University of the Free State, Bloemfontein, South Africa [in English].
18. Johannes I. F., Henning, Dominique, A. Bougard, Henry, Jordaan, Nicolette, Matthews (2019). Factors Affecting Successful Agricultural Loan Applications: The Case of a South African Credit Provider. November. *Agriculture*, 9(11). Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/337271156_Factors_Affecting_Successful_Agricultural_Loan_Applications_The_Case_of_a_South_African_Credit_Provider [in English].
19. Dons'kyh, A. S. (2011). Konkurentospromozhnist' agrarnyh pidpryjemstv ta faktory, shho i'i' vyznachajut' [Competitiveness of agricultural enterprises and factors that determine it]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 12. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=850> [in Ukrainian].
20. Stahiv, O. A., & Adamchuk, T. L. (2017). Ekonomichna stijkist' jak faktor efektyvnosti ta konkurentospromozhnosti sil's'kogospodars'kyh pidpryjemstv [Economic stability as a factor of efficiency and competitiveness of agricultural enterprises]. *Visnyk Nacional'nogo universytetu vodnogo gospodarstva ta pryrodokorystuvannja. Ekonomichni nauky – Bulletin of the National University of Water Management and Environmental Sciences. Economic sciences*. Is. 1, 28-37. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvpg_ekon_2017_1_6 [in Ukrainian].
21. Irtysheva, I. O., & Kramarenko, I. S. (2011). Metodichni pidhody do ocinky kredytopromozhnosti pidpryjemstv agroprodovol'choi' sfery [Methodical approaches to assessing the credit worthiness of agri-food enterprises]. *Agrosvit – Agrosvit*, 19, 2-4. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2011_19_2 [in Ukrainian].
22. Kishhenko, G. V. (2015). Minimizaciona ryzykiv banku pry nadanni poslug agrarnym pidpryjemstvam [Minimization of the bank's risks in providing services to agricultural enterprises]. *Naukovyj visnyk Nacional'nogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannja Ukrai'ny – Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*. Is. 222, 65-71. Serija: Ekonomika, agrarnyj menedzhment, biznes. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_2015_222_12 [in Ukrainian].
23. Pro ohoronu zemel': Zakon Ukrai'ny vid 19.06.2003 roku № 962-IV [On land protection: Law of Ukraine of June 19, 2003 № 962-IV]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15> [in Ukrainian].
24. Porjadok vedennja agrohimichnogo pasporta polja, zemel'noi' diljanky. Zatv. Nakazom Ministerstva agrarnoi' polityky ta prodovol'stva Ukrai'ny vid 11.10.2011 № 536 [The procedure for maintaining the agrochemical passport of the field, land. Approved by the Order of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine dated 11.10.2011 № 536]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1517-1> [in Ukrainian].
25. Postanova Rady JeS № 834/2007 vid 28 chervnja 2007 roku stosovno organichnogo vyrobnytva i markuvannja organichnyh produktiv [The EU Council Regulation № 834/2007 of 28 June 2007 on organic production and labeling of organic products]. *organicstandard.com.ua*. Retrieved from http://organicstandard.com.ua/files/standards/ua/ec/EU%20Reg_834_2007%20Organic%20Production_UA.pdf [in Ukrainian].